

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ ТІЛЕСНОСТІ

Шифр та назва спеціальності

Для всіх спеціальностей

Освітня програма

Для всіх ОП

Рівень освіти

Бакалавр

Семестр

5

Інститут

ІНІ Соціально-гуманітарних технологій

Кафедра

Філософії (307)

Тип дисципліни

Вибіркова

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Дольська Ольга Олексіївна

olha.dolska@khpi.edu.ua

Доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії НТУ «ХПІ». Досвід роботи – 32 років. Авторка понад 300 наукових, науково-популярних та навчально-методичних праць.

Провідна лекторка з дисциплін: «Філософія» (для бакалаврів українською мовою); «Світоглядні, методологічні та соціокультурні основи науково-технічної діяльності» (для аспірантів); «Теорії раціоналізму: науково-філософські та педагогічні методології (для аспірантів)», «Філософський аналіз сучасного суспільства»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Вперше в університеті запропоновано на рівні вибіркового циклу програму «Філософія тілесності», мета якої зосередиться на філософському, методологічному, психологічно-педагогічному баченні такої грані людського буття, як тіло.

Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни не тільки сприяє розвитку нового кута зору на життя і поведінку людини, вона формує специфіку бачення і опцію сучасного філософського аналізу за рахунок тіла і дає можливість ввести в науково-методологічний контент категорію «тілесність». Це, в свою чергу, поглиблює сучасний освітній простір, включаючи до наративу людини дискурс, заснований на розумінні тілесного.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль - залік.

Компетентності

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Результати навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формувати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії тілесного та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

РН7. Не допускати академічної недоброчесності у наукових дослідженнях та сфері викладацької діяльності.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 86 год., залік 2 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Українська мова (професійного спрямування)», «Історія та культура України», «Філософія», Історія психології.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції з презентаціями, дискусії, практичні заняття (семінари, практикуми), виконання індивідуальної роботи (реферат, есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах, робота з оригінальними роботами з філософії тощо).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Вступ: Концепт тілесність. Різниця між тілесним і тілом. 1. Спростування тілесності людини Р. Декартом 2. Паралелізм душі і тіла Б. Спінози. 3. Паскаль про людські пристрасті. 4. Порівняння характеру пристрастей у християнстві.	2
Тема 2. Бунт проти раціональності XIX-XX ст. 1. Чотири основні принципи класичної європейської метафізики. 2. Філософія життя та її версії. 3. Ніцше: гімн тілу. 4. Життєвий порив проти інтелекту.	2
Тема 3. Антропологічний і онтологічний повороти XX ст. 1. Становлення традиції дослідження тілесного. 2. Феноменологія М. Гайдеггера. Зміст поняття <i>physis</i> (поява із самого себе, що розкриває самого себе) і заміна його на поняття <i>natura</i> (народжуваний, природний). 3. Феноменологія Е. Гусерля, Я.. Паточки, М. Мерло-Понті. 4. М. Мерло-Понті про необхідність звільнити світ від чар механістичності. 5. Тіло: тема сексуальності та еротизму як форми тілесної комунікації.	2
Тема 4. Сучасний стан філософського дискурсу про тілесне і тіло. 1. Тіло без органів Ж. Дельоза. Дзеркало Ж. Лакана. 2. Тема сексуальності у роботах М. Фуко и Ж.-П. Сартра. 3. Сучасна епістемологія: лінгвістичний і натуралістичний повороти. 4. Тілесна раціональність: пошуки і обґрунтування в біології, філософії, епістемології, когнітивістиці. 5. Просторово-часова теорія свідомості (сучасні відкриття в науці).	2
Тема 5. Тема II. Реалізація концепту тілесність в соціально-культурних практиках. Тіло в дискурсі краси, любові, еротики, сексу. 1. Історія тілесної краси. 2. Культура чуттєвості (П. Сорокін, Г. Гумбрехт, філософія постмодернізму) 3. Любов, еротика і секс: від давнини до сучасності. 4. Чоловіче та жіноче тіло: канони та закони.	2
Тема 6. Тіло як культурний конструкт: тілесні техніки Сходу та Заходу 1. Техніки тіла (М. Мосс). Тіло як природа та тіло як ризикований конструкт. 2. Тіло як досвід пізнання себе: статична структура тіла та психосоматичні процеси. 3. Культури Сходу і Заходу про можливості тілесних технік. Йога як техніка пізнання космосу і себе. 4. <i>Performans</i> : театр, спорт, бізнес, кіно, мас-медіа.	2
Тема 7. «Відмова від тіла» в дискурсі конструктивізму. 1. Міф про Гермафродита і платонівська ідея про андрогенну суть людини. 2. Брак і народження дитини: погляд з давнини. 3. Фемінізм та його версії (конструктивізм та есенціалізм). 4. Гендер. Соціальна стаття та її траєкторії існування у період кризи епохи Модерн.	2

Тема 8. Тіло як відображення людського життя.

2

1. Культура і вимоги до тіла.
2. Тіло для справи: поняття флеш-іміджу, його ознаки та структура. «Тілесна схема» та «тілесний образ».
3. Тіло і особистість.
4. Постлюдські тіла.

Загальна кількість годин**16****Практичні заняття****Теми практичних/семінарських занять****Кількість
годин****Вагові
коефіцієнти *a*****Тема 1. Епоха Модерн: філософські роздуми навколо душі і тіла.**

2

Особливості ставлення до тіла в умовах епохи Модерн.
Механістична картина світу і вплив механістичного розуміння розвитку тіла. Редукція буття до свідомості: тіло і його доля.
Дар торкання (С. Росс).
Спіноза Б.: «Душа і тіло складають одну й ту саму річ».
Паскаль Б.: «Ми пізнаємо істину не одним розумом, але і серцем».

Тема 2. Тілесне проти Ratio XIX-XX ст.

2

Тілесність у філософії С. К'єркегора і Л. Фейєрбаха.
Ніцше і його філософія тіла.
Філософія життя про життя людини і культури.

Тема 3. Антропологічний і онтологічний повороти XX ст.

2

1. Феноменологія для філософії і для психології.
2. Тема тілесності у філософії Е. Гуссерля. Феномен торкання.
3. Паточка про два розуміння тілесного: «персональна ситуація» і «об'єкт».
4. М. Мерло-Понті: тіло як сила звички.

Тема 4. Активізація роздумів про тілесне і тіло в сучасній філософії і науці.

2

1. Роль тіла у формуванні Его, за Ж. Лаканом, біовлада М. Фуко.
2. Тема сексуальності в роботах Фуко і Сартра.
3. Кінестетичний та дискурсивний інтелект.
4. Епістемологія про тілесне: тілесна природа пізнання. Роль тілесної раціональності в нашому житті.

Тема 5. Цінність тіла в історії людства.

2

1. Цінність тіла та його краси в історії людства. Культура чуттєвості.
2. Характерні ознаки тілесної краси в Античності, Середньовіччі та Відродженні, в Новий час і сучасності.
3. Сексуальність в культурах Сходу і Заходу.
4. Тілесність і спорт: фізичне, естетичне, медичне, соціальне.

Тема 6. Тілесні техніки у суспільстві споживання.

2

1. Детермінанти звернення до фізичних практик в сучасному суспільстві споживання.
- 2 Спорт як механізм конструювання тіла: фізичне, психологічне, містичне.

3. Проекти удосконалення фізичного та соціального вимірів людини як сходинка до її духовних трансформацій.
4. Феноменологічне та епістемологічне розуміння тілесного в йозі
(Грубе, тонке та причинне тіло у практиках конструктивізму).

Тема 7. Тема тіла як мішень критичного нападу. 2

1. Фемінізмі і відмова від тіла.
2. Гендер: безтілесна природа тіла (performativity та performans).
3. Гендер і словник понять навколо питань гендерного характеру.
4. Гендерна ідеологія: оцінка за умов звернення до християнської традиції.
5. Гендерна ідеологія: оцінка за умов звернення до натуралістично-еволюційної теорії.

Тема 8. Тіло в межах культури і під натиском науково-технічного прогресу. 2

1. Поняття флеш-іміджу, його ознаки та структура. «Тілесна схема» та «тілесний образ».
2. Феномен нормального тіла. Культурні сенси тілесності. Тіло як символ життя.
3. Сучасне тіло під натиском біоінженерії, фармацевтичних викликів, гендеру та віртуалістики.
4. Постлюдина та її образи в сучасному мистецтві і літературі.

Загальна кількість годин **16**

Лабораторні заняття

Лабораторних робіт в рамках дисципліни не передбачено.

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат). Також можливі інші види індивідуальної роботи – есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах (із написанням тез), робота з оригінальними роботами з філософії тощо. Ці роботи є письмовими і складаються відповідно до вимог.

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення

Кількість годин

Тема 1. Концепт тіла у філософських дослідженнях другої половини ХХ і початку ХХІ століття. 3
Тілесність в інтерпретації Р. Декарта: десоматизація людини.

Тема 2 Проблема пристрастей – битва між розумом і тілом. 3
Плоть як вияв двовимірності людського тіла: філософія і християнська традиція.

Тема 3 Концепт тіла і тілесного у філософських дослідженнях першої половини ХХ століття. 3
Паралелі «Етики» Б. Спінози та ідеї «тіло без органів» Ж. Дельоза.

Тема 4. Значення і реалізація Чотирьох принципів метафізики (Гегель) для критики дискурсу Розуму і формування дискурсу тілесного. 3
Феноменологія для філософії і для психології.

Тема 5. Тема тілесності у філософії Е. Гуссерля. 3

Тіло: тема сексуальності та еротизму як форми тілесної комунікації у феноменології.

Тема 6. М. Мерло-Понті про необхідність звільнити світ від чар механістичності. Проблема тіла в філософії Ніцше.	3
Тема 7. Епістемологія про тіло: тілесна природа пізнання. Характерні ознаки тілесної краси в Античності, Середньовіччі та Відродженні, в Новий час і сучасності: порівняльний аналіз.	3
Тема 8. Тілесність і спорт: фізичне, естетичне, медичне, соціальне. Аналіз роботи Г. Х Гумбрехта «Похвала красі спорту».	3
Загальна кількість годин	24

Тематика індивідуальних завдань

Реферат (есе) є виконанням письмової роботи із розкриттям обраної тематики, що передбачає демонстрацію вміння аналізувати інформацію та оформлювати текстові документи відповідно до мети навчальної дисципліни. Здобувач обирає конкретну тему в межах загальної тематики за погодженням із викладачем. Обсяг роботи 12–15 сторінок. Реферат має бути оформлений відповідно до вимог. Завдання виконується протягом навчальних тижнів і подається на перевірку до екзамену.

Теми індивідуального завдання

Тема 1. Паралелізм душі і тіла у Б. Спінози	3
Тема 2. Б. Паскаль: людина - це коливання між тілом і душею	3
Тема 3. Горизонт осмислення тілесного у феноменології	3
Тема 4. Феномен торкання у філософії XX ст.	3
Тема 5. М. Мерло-Понті: тіло як сила звички	3
Тема 6. Роль Тіла у формуванні Его, за Ж. Лаканом	3
Тема 7. Концепція біовлади М. Фуко	3
Тема 8. Основні наголоси в темі сексуальності (на основі праць М. Фуко і Ж.-П. Сартра)	3
Тема 9. Тілесна раціональність та її значення в сучасній теорії пізнання, в когнітивістиці	3
Тема 10. Цінність тіла та його краси в історії людства. Культура чуттєвості про роль тіла	3
Тема 11. Феномен сексуальності в культурах (Античність, Середньовіччя, Модерн) і роль тіла	3
Тема 12. Дискурс тіла в сучасному урбанізованому суспільстві споживання. Детермінанти звернення до фізичних тілесних практик в урбанізованому суспільстві	3
Тема 13. Проекти удосконалення фізичного та соціального вимірів людини як сходинка до її духовних трансформацій	3
Тема 14. Грубе, тонке та причинне тіло у практиках тілесного конструктивізму	3
Тема 15. Філософський аналіз концепту Performans	3
Тема 16. Гендер: безтілесна природа тіла (performativity та performans). Гендер і словник понять навколо питань гендерного характеру	3
Тема 17. Тіло як відображення людського буття. Поняття флеш-іміджу, його ознаки та структура	3
Тема 18. Релігія про тіло і релігійні тілесні практики	3
Тема 19. Сучасне тіло під натиском біоінженерії, фармацевтичних викликів, гендеру та віртуалістики	4

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс, Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження відповідних курсів, опис програми із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

Газнюк Л. М. Філософські етюди екзистенціально-соматичного буття. Монографія. Київ: ПАРАПАН, 2008. 368 с.

Газнюк Л. М. Соматичне буття персонального світу особистості. Харків: ХДАФК, 2003. 356 с.

Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. Київ: основа, 1998.

Гомілко О. Є. Метафізика тілесності. Київ: Наукова думка, 2001.

Дольська О. Формування нарративу постлюдини: роздуми про підґрунтя нової антропології // Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 90-річчю Українського державного університету залізничного транспорту, 15-16 жовтня 2020 р. Харків: ДІСА ПЛЮС, 2020. С.57-61.

Дольська О.О. Ідея отілесненого («embodied») розуму в якості обґрунтування тілесної раціональності // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Теорія культури і філософія науки», № 62 (2020). С. 7-14.

Дольська О.О. Практика відношення до тіла в умовах викликів коронавірусів (до розширення нарративу педагогічного розуму) // Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми освітньо-виховного процесу в умовах карантинних обмежень та дистанційного навчання». ХНУБА, 6-7 квітня, 2021. Харків: ТОВ «В СПРАВІ», 2021. С. 18-22.

Дольська О.О. Тіло як цінність: шлях до тілесної раціональності в умовах кризи моралі епохи модерну // Суперечності взаємодії моралі і права в сучасному суспільстві: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22 травня 2020 р. Харків: Мадрид, 2020. С. 247-251. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/46925>

Дольська О.О. Філософія Performance: роздуми про підґрунтя сучасних тілесних практик // Філософія в сучасному світі. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, 20-21 листопада, 2020. Харків, 2020. С. 93-96.

Дольська О.О. Філософія серця та розуму: протиставлення та єдність (діалог між століттями: Г.С. Сковорода та С.С. Аверінцев) // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Під знаком Григорія Сковороди. Зоряний час української культури. Освіта у констеляціях постсучасності», Харків, січень 2018 р. – С.63-65.

Дольська О.О., Лобас В.В. Йога як крок до «автентичного вертикального напруження»: можливості та реальності // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. «Теорія культури і філософія науки». Вип.. 60. Харків, 2019. С.27-37. <https://periodicals.karazin.ua/thcphs/issue/view/902>

Дольська О.О., Фу Хун. Феноменологічно-епістемологічний вимір суб'єктивації // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Теорія культури і філософія науки», № 63 (2021). С 47-56. DOI: <https://doaj.org/toc/2306-6687?source>

Мерло-Понті М. Феноменологія сприйняття. Київ, 2001.

Ніцше Ф. Так говорив Заратустра. Київ: Основи, 1993.

- Butler J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Abingdon: Routledge. [Google Scholar].
- Gumbrecht Huns Ulrich, 2006, *Presence production: What meaning*.
- Dolska O. The influence of embodied rationality on educational and anthropological changes // *Education and human beings: contemporary challenges and relevant practices*. освіта і людина: сучасні виклики та актуальні практики. Міжнародний науково-практичний семінар, February 26, Kharkiv, 2021 p. // <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/51167>
- Dolska Olga, Lobas Viktoria. Embodied Rationality as a mode of the visibility of Ethics (to the question of the toolkit of Constructivism) // *Filosofiya-Philosophy*. Vol. 30, № 2, 2021. Pp. 126-138. (Web of Science CC). <https://doi.org/10.53656/phil2021-02-03>
- Dolskaja O. Time to think about bodily rationality (the stands of the sporting events are empty!). Время задуматься о телесной рациональности (трибуны спортивных соревнований пусты!) // *Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos. Mokslinių straipsnių rinkinys*. Theory and practice: problems and prospects. Scientific articles Kaunas 2020. P. 37-46. // <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/48155>
- Eagly A. H., Wood W. (2012). "Social role theory," in *Handbook of Theories of Social Psychology* eds Van Lange P. A. M., Higgins A. W., Kruglanski E. T. (Thousand Oaks, CA: Sage Publications Ltd.) 458–476. 10.4135/9781446249222.n49 [CrossRef] [Google Scholar]
- Falomir-Pichastor J. M., Hegarty P. (2014). Maintaining distinctions under threat: heterosexual men endorse the biological theory of sexuality when equality is the norm. *Br. J. Soc. Psychol.* 53 731–751. 10.1111/bjso.12051 [PubMed] [CrossRef] [Google Scholar]
- Fausto-Sterling A. (1993). The five sexes: why male and female are not enough. *Sciences* 33 19–24. 10.1002/j.2326-1951.1993.tb03081.x [CrossRef] [Google Scholar]
- Gallagher S. *How the Body Shapes the Mind*. N.Y.: Oxford University press, 2005. <http://dspace.lsu.lt/handle/123456789/78>
- Sheets-Johnstone M. 2008. *The Roots of Morality*. University Park, PA: State University of Pennsylvania Press.
- Sheets-Johnstone M. 2011. *The Primacy of Movement* (Expanded 2nd ed. of Sheets-Johnstone 1999). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing

Додаткова література

- Цикін В. О. Філософський дискурс феномену конвергенції супертехнологій в суспільстві ризику / В. О. Цикін. – Суми, 2012 – 264 с.
- Медведева Н. С. Проблема співвідношення тілесності і соціальності в людині і суспільстві. Соціальна філософія і філософія історії. Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. – Київ, 2005. – 24
- Waldenfels B. *Das leibliche Selbst. Vorlesungen zur Phenomenologie des Leibes*. – Frankfurt am Main, 2000.
- Бернхард Вальденфельс. Ключевая роль тела в феноменологии Мориса Мерло-Понти // Мерло-Понти М. Видимое и невидимое. – Мн., 2006.
- Тайсон Ф., Тайсон Р.Л. Психоаналитические теории развития. – М., 2006
- Mol, A., 2002. *The Body Multiple: Ontology in Medical Practice, Science and Cultural Theory*. Duke University Press Books.
- Делез, Ж., Гваттари, Ф., 2008. *Анти-Эдип: Капитализм и шизофрения*.
- Levina, M., 2010. Googling your genes: personal genomics and the discourse of citizen bioscience in the network age. *JCOM* 9(1).
- Haraway, D., 1988. Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies* 14, 575–599. <https://doi.org/10.2307/3178066>

Haraway, D.J., Hables-Gray, C., Eglash, R., Clynes, M.E., Meyers, A., Driscoll, R.W., Williams, S., Hori, M., Casper, M.J., Dick, P.K., 1995. The Cyborg Handbook, 1st edition. ed. Routledge, New York.
 Donna Haraway: From Cyborgs to Companion Species
 Haraway and Cyborgs. Life and the Technological: Cyborgs, Companions, and the
 Chthulucene Kate O'Riordan
 Pages 387-402 | Published online: 08 Oct 2019. Journal a/b: Auto/Biography Studies . Volume 34, 2019 - Issue 3// <https://doi.org/10.1080/08989575.2019.1664181>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається лектором за темами, видами занять тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (усні відповіді), k_1	Опрацювання теорет. Матеріалу k_2	Індивідуальне завдання (реферат), k_3	Підсумковий контроль (іспит), k_4
0,25	0,25	0,25	0,25

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + \Pi_k \cdot k_4,$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,
 I – оцінка за виконання індивідуального завдання,
 K – середньозважена оцінка за контрольні роботи,
 Π_k – оцінка за підсумковий контроль.

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i},$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді .

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді тотожні один одному, тобто $a_1 = a_2 = \dots = a_n$ то

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i} = \frac{\Pi_1 + \Pi_2 + \dots + \Pi_n}{n} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: n – кількість відповідей за семестр

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_n \cdot b_n}{\sum_{i=1}^n b_i},$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Відповідно у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної контрольної роботи тотожні один одному, тобто $b_1 = b_2 = \dots = b_m$, то

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^m b_i} = K = \frac{K_1 + K_2 + \dots + K_m}{m} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: m – кількість відповідей за семестр

Поточні оцінки за кожен складову (П, К, І,...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої *O* з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

26.08.2025

Завідувачка кафедри

Ольга ГОРОДИСЬКА

Гарант ОП